

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **N. D. T.**, zast. Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem, se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 4. 2005, č. j. 60 Az 11/2005 – 41,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného Ministerstva vnitra ze dne 13. 1. 2005, č. j. OAM-17/LE-B04-B02-2005 byla zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb. o azylu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen zákona o azylu). V odůvodnění rozhodnutí správní orgán uvedl, že na základě výpovědi žadatele bylo zjištěno, že na území České republiky vstoupil v roce 1994, a podle jeho slov do roku 2001 na tomto území pobýval legálně, a to na základě povolení k pobytu za účelem podnikání. V roce 2001 mu povolení k pobytu nebylo prodlouženo kvůli záznamu v rejstříku trestů. Obdržel výjezdní vízum platné 3 měsíce, aby se mohl proti rozhodnutí odvolat. Jeho odvolání bylo zamítnuto a v říjnu roku 2001 obdržel výjezdní vízum k opuštění ČR a správní vyhoštění. Českou republiku neopustil, pobýval zde nelegálně a dále podnikal. V roce 2002 byl zadržen policií při kontrole v obchodě. Opět mu bylo uloženo správní vyhoštění a výjezdní vízum platné 14 dní. ČR však neopustil. Dne 3. 1. 2005 byl zadržen policií v Mostě, bylo mu uloženo správní vyhoštění a byl převezen do zařízení B. Správní orgán konstatoval, že úmysl požádat o udělení azylu v ČR projevil jmenovaný v zařízení B dne 5. 1. 2005 poté, co převzal dne 4. 1. 2005 rozhodnutí o správním vyhoštění.

Skutečnosti, které uvedl v žádosti, mu byly známy již dříve, a v podání žádosti o udělení azylu na území České republiky mu v této době nebránily žádné objektivní okolnosti. Žalovaný konstatoval, že během správního řízení bylo nepochybně prokázáno, že žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve. Dospěl k závěru, že došlo k naplnění podmínek ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, a proto byla žádost o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž napadl rozhodnutí žalovaného v celém rozsahu výroku. Namítal, že správní orgán v předchozím řízení o udělení azylu porušil ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 46, § 47 odst. 3 správního řádu. Dále namítal, že bylo porušeno ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť se domníval, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu vedené v tomto ustanovení. Uvedl dále, že u něho existuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, neboť v jeho zemi panují takové poměry, které mu nedovolují se navrátit zpět. Zdůrazňoval, že v ČR žije již 10 let a jeho žádost není motivována hrozícím vyhoštěním, ale strachem z návratu do Vietnamu, kde projevil politické přesvědčení – pomáhal uprchlíkům dostat se z komunistického Vietnamu do svobodných zemí. Navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 7. 4. 2005, č. j. 60 Az 11/2005 – 41 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu. V podrobném odůvodnění rozsudku dospěl k závěru, že nebylo shledáno, že by žalovaný v průběhu správního řízení porušil stěžovatelem namítaná ustanovení správního řádu. Důvodnými neshledal ani námitky žalobce směřující proti porušení ustanovení § 12 a § 91 zákona o azylu, neboť uvedené výroky nebyly součástí napadeného rozhodnutí. Konstatoval, že žalobce nebyl zkrácen na svých právech rozhodnutím správního orgánu ani jeho postupem. Žalobu považoval za nedůvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Vyslovil názor, že krajský soud a stejně tak žalovaný nesprávným způsobem posoudili právní otázku, a sice, zda je možno na případ žalobce vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, tedy že žádost o udělení azylu žalobci byla podána zjevně nedůvodně. Uvedl, že se ve své zemi dostal do finančních potíží, nebyl schopen zajistit žádným způsobem prostředky pro svou obživu. Pokud žádal o zajištění zaměstnání či sociálních dávek byl státními orgány odmítnut. Sociální situace ve Vietnamu je velmi tíživá a žalobce je proto přesvědčen, že dosahuje takové úrovně, že jsou splněny podmínky pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Z tohoto důvodu nezbylo, než vycestovat ze země a požádat o azyl. Dovožoval, že s ohledem na shora uvedené je dán důvod k udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nezaměstnaných, kteří nemají žádné hmotné zabezpečení a domovský stát tuto situaci toleruje, resp. sám tuto situaci podporuje. Upozornil na čl. 65 Metodologické příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, ze které podle jeho názoru vyplývá, že tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu. Stěžovatel dále namítal, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný nerespektoval situaci žalobce, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů pro perzekuci v domovské zemi, a krajský soud tuto skutečnost ponechal zcela

bez povšimnutí. Zdůrazňoval, že pokud je internován v záchytném zařízení pro cizince, je pro něj téměř nemožné takové důkazy o splnění podmínek pro udělení azylu získat. Stěžovatel dále poukazoval na to, že krajský soud nesprávným způsobem posoudil otázku, zda správní řízení, předcházející podání žaloby, netrpělo procesní vadou. Vyslovil přesvědčení, že žalovaný se porušení správního řádu dopustil minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Podle názoru stěžovatele bylo také porušeno ustanovení § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), neboť rozhodnutí žalovaného neodpovídá tomuto ustanovení a odůvodnění v něm uvedené považuje za nedostatečné. Stěžovatel dále nesouhlasil se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Z hlediska skutkového pak krajský soud zcela přehlédl situaci na straně žalobce, neboť žalobce svůj návrat do domovské země nepovažuje vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Při vycestování zpět do Vietnamu mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Při zjištění státních orgánů, že žalobce požádal v ČR o azyl, bude tento podroben perzekuci, resp. administrativní šikaně, ze strany milice a dalších státních orgánů. Domnívá se tedy, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu, kterým se krajský soud ani žalovaný v odůvodnění rozhodnutí vůbec nezabývali. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Plzni zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Konstatoval, že důvody uváděné stěžovatelem pro udělení azylu v České republice, nelze podřadit žádnému ze zákonných důvodů pro udělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb. Poukázal na to, že právní úpravu pobytu cizinců na území ČR obsahuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Konstatoval, že neshledal důvody k přiznání odkladného účinku a navrhuje, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívalo buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 11. 1. 2005 podal žádost o udělení azylu, ve které uvedl, že svou vlast opustil v květnu nebo v červnu 1994, a dále, že chce zůstat v ČR, neboť se bojí trestního stíhání, protože umožnil lidem přechod hranice do Laosu a Kambodže. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak specifikoval uvedené skutečnosti a z jeho výpovědi vyplynulo, že v roce 1994 přicestoval legálně. V ČR pobýval v M. B., kde byl rok a potom žil v T. až do zadržení policií. ČR neopustil. Měl zde povolení k pobytu za účelem podnikání na jeden rok, které si stále do roku 2001 prodlužoval. V roce 2000 byl odsouzen za porušení ochranné známky Okresním soudem v Domažlicích a byla mu uložena pokuta ve výši 7000 Kč, kterou zaplatil. Podnikal dále a v roce 2001 mu již kvůli záznamu v rejstříku trestů nebylo povolení k pobytu prodlouženo. Dostal vízum na tři měsíce, aby se mohl proti rozhodnutí odvolat, což učinil. Odvolání bylo zamítnuto. V roce 2001 dostal výjezdní vízum k opuštění ČR v říjnu 2001, a správní vyhoštění. V ČR však nadále zůstal nelegálně, neměl už doklady. V roce 2002 byl zadržen policií při kontrole v obchodě. Bylo mu vydáno další rozhodnutí o správním vyhoštění do roku 2004 a výjezdní vízum na 14 dní. Zůstal v ČR a 3. 1. 2005 byl zadržen policií v M., znovu bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění do roku 2008 a poté byl převezen do B. Na území ČR se po celou dobu pobytu mohl volně pohybovat. Ve Vietnamu byl členem komunistické strany, jinak se aktivně politického života nezúčastnil. Obává se, že se ve Vietnamu vede proti němu trestní stíhání, neboť v roce 1990 jako policista umožnil asi 70 lidem překročit státní hranici, a proto byl propuštěn ze zaměstnání. Ve spise se dále nachází rozhodnutí vydané Policií České republiky, oblastním ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie v Ústí nad Labem ze dne 4. 1. 2005, č. j. SCPP/ÚL-1/OPK-CV-SV-2005, kterým bylo stěžovateli uloženo správní vyhoštění na dobu platnosti tří let, do 4. 1. 2008. Uvedené rozhodnutí převzal stěžovatel dne 4. 1. 2005.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, žádost o udělení azylu se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci má Nejvyšší správní soud za prokázané, že stěžovatel od svého příjezdu v roce 1994 se do roku 2001 zdržoval na území ČR legálně, poté po uložení správního vyhoštění v roce 2001 se však zdržoval na území ČR bez platných dokladů. Rovněž je třeba považovat za prokázané, že stěžovatel o azyl požádal až poté, co byl zadržen Policií České republiky jako cizinec bez platných dokladů, a poté, co obdržel rozhodnutí o správním vyhoštění. Nutno tedy konstatovat, že zjištěný skutkový stav byl jak žalovaným, tak následně krajským soudem správně subsumován pod dikci ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Stěžovatel měl dostatek času a možnosti vejít do kontaktu se zástupci státních orgánů České republiky, podání žádosti o azyl mu v dané době nebránilo žádné objektivní okolnosti. Domnívá-li se stěžovatel, že zjištěný skutkový stav mohl vést k jinému závěru, než jaký byl vysloven žalovaným, a posléze i krajským soudem, nelze s jeho názorem souhlasit. Stěžovatel především namítá, že u něho byl dán důvod k udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., neboť patří do sociální skupiny nezaměstnaných, kteří nemají žádné hmotné zabezpečení a domovský stát tuto situaci toleruje. V této souvislosti poukazuje Nejvyšší správní soud na dosavadní judikaturu, podle níž „sociální skupina nezaměstnaných“ není v žádném případě sociální skupinou

ve smyslu zákona o azylu. Pod tímto pojmem lze totiž chápat takové společenské uskupení, které je určitelné natolik přesně, aby bylo vůbec způsobilé k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může Česká republika poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících pronásledování, než z důvodů rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným s přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám. Důvodem pro zařazení do fenoménu „sociální skupiny“ tudíž nemůže být takový sjednocovací znak, jako je nedostatek hmotných prostředků.

V této souvislosti Nejvyšší správní soud uvádí, a to se zřetelem ke skutečnostem zjištěným ze správního spisu, konkrétně ve vztahu k tvrzení žalobce o tom, že Vietnam opustil poté, co byl vyhozen ze zaměstnání, (když předtím pomohl 70 osobám překročit státní hranice) a poté již zaměstnání nesehnal, že jakkoliv není v zákoně o azylu stanovena konkrétní lhůta, v níž je po překročení státní hranice potřeba požádat o azyl, podání žádosti o azyl za 11 let po vstupu do ČR, přestože dřívějšímu podání žádosti o azyl stěžovateli zjevně nic nebránilo, nasvědčuje tomu, že o azyl požádal opravdu až ve snaze legalizovat svůj pobyt v ČR a vyhnout se hrozícímu správnímu vyhoštění. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 2 Azs 5/2003 (publ. pod č. 18/2003 Sb. NSS), uvedl „... cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody“. Z této logiky také vyplývá, že má takový cizinec požádat o azyl neprodleně poté, co má k tomu příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. V opačném případě, tedy při podání žádosti o azyl s výrazným časovým odstupem po vstupu na území státu, kde mu může být ochrana formou azylu udělena, lze předpokládat, že důvody podání žádosti se již nemusejí shodovat s důvody odchodu do země původu, což může cizince z poskytnutí azylu vyloučit, podobně jako žádost v jiné než první bezpečné zemi. Tuto logiku ostatně sleduje i zákon o azylu ve svém ustanovení § 16 odst. 1 písm. k). Jinak řečeno, pokud cizinec požádá o azyl proto, že mu hrozí správní vyhoštění, bude jeho žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná, a nebude tak již zkoumáno, zda jsou v jeho případě dány důvody podle § 12 zákona o azylu a jeho minulé pronásledování či důvodná obava z ní budou z hlediska žádosti o azyl již procesně nepodstatné. Tak tomu bylo i ve stěžovatelově případě. Žalovaný mohl stěžovatelovu žádost o azyl zamítnout jako zjevně nedůvodnou či nemusel azyl udělit s poukazem na to, že v jeho případě byly dány důvody k zamítnutí pro zjevnou nedůvodnost.

V této situaci pak Nejvyšší správní soud nepovažuje za důvodné námitky stěžovatele, v nichž poukazuje na čl. 65 metodologické příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, které ostatně uplatnil poprvé až v kasační stížnosti, a které vzhledem k objektivně zjištěnému skutkovému stavu ani na jeho případ nedopadají. Z těchto důvodů nemohla být akceptována ani další námitka stěžovatele, že žalovaný nerespektoval situaci žalobce v tom, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi.

Dovolává-li se stěžovatel důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a krajskému soudu vytýká, že nepřezkoumal napadené rozhodnutí správního orgánu z hlediska dodržení procesních předpisů řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud taková pochybení v postupu krajského soudu neshledal. Naopak, krajský soud v obsáhlém odůvodnění napadeného rozsudku se zabýval každým namítaným porušením správního řádu uvedeným žalobcem v podané

žalobě. Namítá-li stěžovatel, že se žalovaný dopustil porušení správního řádu minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci a jeho rozhodnutí neodpovídá ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, aniž by konkrétně sdělil, z jakých důvodů tyto námitky uvádí, nelze se k těmto námitkám blíže vyjádřit. Nebylo tedy možno dovodit, jak uvádí stěžovatel, že řízení před správním orgánem trpí vadou, kterou nelze odstranit. Uvedený důvod uplatněný stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není podle názoru Nejvyššího správního soudu dán, neboť nebylo zjištěno, že by rozsudek soudu byl nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů a nebyla zjištěna ani jiná vada v řízení před soudem, který by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodné ani tvrzení stěžovatele ohledně jeho nesouhlasu se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s jeho námitkou o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, neboť zastává názor, že je-li žádost o azyl zamítnuta, je výrok podle § 91 zákona o azylu výrokem nadbytečným. V tomto směru lze poukázat na ustanovení § 28 zákona o azylu, podle něhož ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování (§ 91) jen v případě, bylo-li rozhodnuto o neudělení nebo odnětí azylu. V posuzované věci však bylo žalovaným rozhodnuto tak, že žádost o udělení azylu byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 zákona o azylu a nejednalo se tudíž o rozhodnutí o neudělení nebo odnětí azylu.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Pokud jde o návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle ustanovení § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud o tomto návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. ledna 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu